

تاریخ تأسیس

س ۱۳۲۴ نه

۵ صفر الخیر

الدین و الاکاب

نامنده

آیده ایکی مرتبه نشر ایدلور

مجله اسلامیه در

س ۱۳۲۵ نه ۱۵ ذوالقعدة
۱۹۰۷ ۸ دیکابر

محرر وصاحب امتیازی :
ملا عالم جان البارودی.

خارطیو مطبعه
قران.

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قرآن سورة النساء ۲ آیت

وَأَتُوا الْيَتَامَىٰ أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَتَبَدَّلُوا الْخَبِيثَ بِالطَّيِّبِ
وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ إِلَىٰ أَمْوَالِكُمْ إِنَّهُ كَانَ حُوبًا كَبِيرًا *

ترجمه

یتیملرگه ماللرینی ویرگز، (اوز نکزننک) نچار (مال) نکز برله
(آنلرننک) یخشى (ماللری) فی آلاشدروب آلمنکز، وهم آنلرننک
ماللرینی اوز ماللرنکزغه فاشدروب ییمنکز، اول(اش) الوغ گناهدر *

سورهٔ نساء ۱۰ آیت

إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا
يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا *

ترجمه :

شول آدملر کم یتیملرننک ماللرینی ظلم سارتین (تیوشسز)
ییارلر، بوکشیلر البته فارنلرینه اوت ییارلر ونیز زمانده اونقه کررلر *

ایضاح

وَأَتُوا الیْتَمٰی اَمْوَالَهُم الایة یتیملرننك ماللرینن سافلار و آنلر غه شفقت
 قیلو بتون ملت اوستینه لازم بولغان بور چدر * اگر بر شهر ده یا که بر
 قریه ده بر یتیم ضایع بولسه مالی بوقالسه، اوزی علمسز، ادبسن، هنرسز
 قالسه شهرننك، قریه نك بار چه خلقی گناهی بولورلر * بتون خلق بر یتیمنی
 سافلای و تربیه قیلا آلمای شوننك ایچون شریعت و قانون نك کورساتوی
 بوبنچه بویتیم ایچون خلقننك اینك اشانچلی و بالا ایچون اینك شفقتلی
 بولغان آتاسی بر کشیگه اشانوب وصی ایدوب فالدره بوده فی الحقیقه آتالنك خلق
 طرفندن وكالة طبعیه سیله در * یا که خلق اوز طرفلرندن بر اشانچلی
 و بولقلی وکیل سایلار یتیمننك اوزینن و مالینن آننك قولینه تابشرالار
 اول کمسنه ده یتیم ایچون وصی اسمنك بولوب خلق طرفندن وکیل بولادر *
 لکن بتون خلق یتیمنی و آننك مالینن مذکور وصی و وکیل تصرفینه
 تابشر سالارده هنوز فی الحقیقه یتیمننك هر اشینه نظرایتو خاق بورچی
 بولوب تورادر وصی آنلردن فقط وکیل بولوب قنه باغادر * بنأ علیه
 وکیلدن حساب آلمق و آننك یتیم توغریسنده غی هر اشینه کوز سالق،
 خیانتی بلونسه آنی عزل ایتوب باشقه سینن قویمق خلق موینینه یوکلانمش
 وظیفه در * بواشنی قاضی قیلسه ده خلق ایچون وکالت سبیلچه فیلادر *
 الله تعالی نك سوزنگی و آنوا و لاتتبدلوا و لاتأکلوا خطابلری تمام
 حالنچه قالب بتون خلقغه امر و هیجر فقط و صیلرغه یا که حاکملرگه
 خطاب دیو ایها الارصیأ ایها الحکام دیو تفسیرلر علم فقاهت و فن حقوق
 نظرینه خلافی و عبارت جهتنچه ده بعیددر *

بنأ علیه بر یتیم تربیه سز قالسه یا که مالی ضایع بولسه یا که کیموسه
 قایوغنه جهندن بولسه ده یتیمگه زیان کلسه شهر و قریه خلقی حتی

یتیم‌نک وجودندن وحالندن آگاه بولغان خلق بارده عیلى وگناھلى بولورلر، وعند الله توتقون بولورلر *

یتیم مالینه خیانت اوچ تورلیک بولور:

برنجیسی اینک یمانی اولوب اینک یمان خائنلرنک اینک یمان وصیلرنک اشدیرکه تورلی حیللر قیلوب وتورلی نوزاقلر یاساب بیچاره یتیم‌نک مالینی ییار، قوب قوری قالدر، تربیه وادبدن دنیا و دیندن بتولای محروم حالک بلاغت ورجولیت مرتبه‌سینه ایرشور * الله تعالی آنک باشنده‌لوق بو اشدن منع ایدوب بتون خلقغه وآتوا الیتیمی اموالهم دیو خطاب قیلمشدر *

ایکنچی نوع خیانت: وصی توغریدن یتیم مالینی یوقالتماس بتولای یماس ولکن آنک یغشی مالینه، آتینه، عرابه‌سینه، کتابینه، یورطینه وما اشبه ذلک‌گه قزغورده بر تورلی یول تابوب اوزینک توبانرک نرسه‌سی برله آلماشدروب آلور * بو طریق هم خیانتدر انصافی کبی کورنگان وصیلرده‌ده بو اش بیک شایع بولغانغه الله تعالی ایکنچی جمله‌ده ولا تبدلوا دیو ینه بتون خلقغه خطاب ایتوب بو تورلی خیانتدن منع ایتادر *

اوچنچی طریق: خیانت متقی یغشی کشیلردن‌ده بولا تورغان طریقدر بو طریق گاها یتیم‌لرگه شفقت برلده باشلانادر: یتیم‌نی اوز یورطینه آلور و مالینی اوز مالینه فاتشددر یا که خراجاق ایچون بر چاما ایل آلوب اوز خراجاتینه فاتشددر حسابنده مساهله ایدر دفتری یغشی ضبطلی بولماس فقط چاما برله اکتفا ایدر شاید آنیقی کوب کرمس دیو اویلار * بو روشده‌ده یتیم مالی آز بولسه‌ده آشالور خیانتدن خالی بولماس

اوچنچی جملہ دہ اللہ تعالیٰ بو طریقہ دین ہم بندہ لرینی سافلار ایچون
ولانا کلاوا مالہم الی اموالکم دیو نہی اینمشدر * والحاصل یتیم مالینی سافلاو
یوغالتماو حتی کیموتماو بتون خلقہ تیوشلی بولوب اوز آرالرندن
بو اشرکہ کفیل ووکیل بولور دای بر آدم سایلاب قویسونلر وصی
قوبدق دیو طنج بولماسونلر بلکه آنک اوستوندن نظارت ایلسونلر
یدیر مسونلر زیان فیلدر ماسونلر . یوسفه وکیل نیک خیانتندہ و گناہندہ
ہمہ لری شریک بولور لر اللہ نیک مذکور اوچ حکیمینی طنکلامغان
بولور لر *

ایکینچی آیتدہ ایضاح

ان الذین یأکلون اموال الیتیمی الآیۃ حقسن یتیم مالینی ییگوچی
آدم قیامتدہ قوبار لغان اوق آغزندن ، بورندن ، قولاقندن ، کوزندن
اوت یالقونی چیقار حالہ قوبار لور یتیم مالینی ییگوچی ایدکی بتون خلقہ
کورلور ، رسوای بولور دیو تفسیر وحدیث کتابلرندہ ذکر ایدلمشدر *
دنیاہ ییگان یتیم مالینک اوت ایدکی قیامت کونندہ آنکلانہ و ظاہر
بولا ایکان ، جہنمگہ کرگانچی ارق عذابلنہ صکرہ جہنمگہ سالونہ ایکان *

مگر یتیم مالینی تیوشلی روشدہ بیسہ یعنی وصی بولغان کشی
فقیر و محتاج بولوب یتیمگہ خدمتی برابرندہ تیوشلی قدر گنہ بیسہ عفو
ایدلور * نناک کم اللہ تعالیٰ سورہ نساہ ۵: نچی آیت ایچندہ ایبتکان: وَمَنْ
كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْتَغْفِرْ وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ *
ترجمہ: یتیم مالینی باغوچی آدم مونکسن بولسہ (آیدراو بولمسہ)
(اول مالدن) صافلانسون ، اگر آیدراو بولسہ (خدمتی برابرندہ)
تیوشلی قدر گنہ بیسون *

یتیم مالینہ خیانت قیلودہ بولغان گناہ ، دنیاوی و اخروی بولغان

زبان و یتیم نیک اوزینی تربیه سز و علم سز قالدروده بولغان عیب و خیانت
ایتوب و یازوب بتورگوسدزر * شولایک قورقوب یتیمنی و مالینی تربیه دن
وسافلاودن قاچوب طنچ بولو درست دگلدر * یوقاریده ایتلدکی کبی
یتیم نیک اوزینی بخشی تربیه و تأدیباتو و مالینی صافلاو ملتینک استونده
لازم بولغان الوغ و وظیفه در * ادا ایدامسه همه خلق عیبلی و گناهلی
بولور لر * ترشقانده قولندن کلوردای آدم البته اول خدمتنی یوکلمک
لازمدر بوقسه اوزینی و ملتینی کناهغه توشورر و اویاتقه فالدرر *
اگر یوکلاب بخشی خدمت ایتسه بیوک انسانیت قیلغان و ملتینه فائده
تیکورگان و اوزیننک وظیفه سیننی بر تورلی اوتاگان بولور * الله فاشنده بیوک
درجه لرگه چیکسز ثواب لرغه ایرشور * نناک کم حدیث شریقلرده کلمشدر *

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم انا وكافل اليتيم في الجنة
هكذا و اشار بالسبابة والوسطى وفرج بينهما رواه خ م ت د وغيرهم

ترجمه : رسول الله صلى الله عليه وسلم ایتکان : یتیمنی تربیه قیلغوچی
و آننک دینی و دنیاوی کرکینی ویراغینی بتوشدرگوچی کشی برله من اوجماخه
شوشلای دیو شهادت برمقی برله اورته برمقینی آچوب کورسانکان .

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : من ضم یتیمًا من بین
ابوین مسلمین الی طعامه و شرابه و جبت له الجنة رواه احمد ، ط . ت و غیرهم
ترجمه : هر کم مسلمان بالالارندن بر یتیمنی آشینه و صوینه
قوشسه (آشنندن یدرسه صوندن اچورسه) اول آدم ایچون اوجماخ
واجب بولور الله تعالی اول کمسنه نی اوجماخه کرگوزر *

یتیم لرنی تربیه قیلو آنلرنی بیدروب ، اچوروب ، کبورتوب ، اوقونوب ،
مکن ایدرلک حالگه کترو ، دین و دنیا سارتن یوقالماک و هلاک بولماس
مرتبه گه ایرشدر و ننک خاصیت لرینی هر کم سلامت عقلی و صافی وجدانی
برله ده آنکلار لقدر * تورلی طریق لر برله روایت ایدلگان حدیث

شریفلر بواشننك ضرور ایدکینی وعند الله كوب اجر وثوابه بهانه ایدکینی آچیق بلدره در *

یتیملر ملتئنك بالالاری، وكوب اعضالرندن بولغان بوزلر ومنكلر برله سانالا تورغان كوب كیساكلریدر آنلرنك اخلاقسنر وادبسنر بولولری برله ملتكه اویات كله وكلیتلی زیان ایرشه * آنلر ایچنده حسن تربیه وروح اسلام آز اولدقندن معاذ الله بتونلای دینلرندن آیرلغان کفر وضالانكه تشكان وابدی هلاك بولغان ذانلرده آز بولمای * بو سبب ایله آنلرنی وآنلردن بولاچاق اولاد وانسانبی اولانسه ملتدن نی قدر کیساک ونی قدر اعضا یوغالغان بولا * ونی قدر آدم بالالاری قهر ابدیگه وعذاب سرمدیگه دوچار بولغان بولا * اشبو سببلردن یتیملرنی سافلاو وآنلرنی دین روحی واسلام اصولی اوزره تربیه ایدو بتون ملت اوستینه یوکلنمش بورچ واداسی لازم بولمش بیوک وظیفه در * اگر مالی یتیم ایسه اوز مالندن کرگنچه صرف ایتوب تربیه ایدلور * مالسنر ایسه بتون ملت مالندن تربیه ایدلمك لازم بولور *

بولوك بولوك مسلمانلر یتیملرنی بولشوب آلوب تربیه ایتسه لر یخشی اش، عامه ملت بورچدن فوتولور ولکن بوروشنی - راحتلك طنچلق غه گرفتار بولغانغه - كوب آدم آغیر سونا قیلمای * بزئنگ مملکت مزده مسلمانلر ایچون مخصوص بیت المال یوق وطنداش روسلر برله اورناق بیت الماللری بولسه ده آننن استفاده نئک طریقینی بلایلر یاکه حقسنر تیوشسنر استنکافی قیلالار * بالضروره بزئنگ ایچون بو بابده باشقه تورلی اش اویلامق وباشقه تورلی علاج ازلمك لازم بولادر *

ما بعدی بولور

باب الدین

دین بندہ لر ننگ چن سعادتنک (منگولک) ایرشولری ایچون الله ننگ فویغان یولی، و پیغمبری محمد صلی الله علیه وسلم آرقیلی بلدرگان فانونیدر* بودین فی فویوده، توزوده هیچ بندہ ننگ حق یوقدر، یالغوز الله حقیدر* پیغمبرلرده باری الله قوشقانچه دیننی اوگراتکوچیلر آچیق آنکلاتقوچیلر قیلوب کورسانکوچیلر و عمللری برابرندہ خلققه نیوشلی بولغان الله ننگ جزاسندن خبر ویرگوچیلردر* الله تعالی قرآنده الوغ پیغمبری محمد صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ، وَمَا عَلَيْكَ إِلَّا الْبَلِّغْ، اِنَّ اَنْتَ الْاَنْذِرْدِیدِ* پیغمبرننگ رسول بواقمینک معناسیده اشبودر* پیغمبرگه گاها اصول فقه فننده «شارع» لفظی اطلاق ایدلسده الله دن شریعت ایرشدرگوچی و باش اوگراتکوچی و بیان ایتکوچی معناسیلدر، فویوچی یاساوچی معناسیلہ دگلدر*

پیغمبر مطلقا یالغاندن و دین ایرشدروده و اوگراتوده خطادن محفوظ بولدقندن آننک هر سوزی وهربیانی راست، دین وحق اسمندن قیلغان هر اشی الله ننگ رضالقینه موافق وهرامری ونهی قایو طریق برله بولسده الله ننگ اذنی برله بولمشدر*

بناءً علیه آننک سوزی و اشی واذنی (براشکه رضالقی) الله فویغان فانوندن الله راضی بولغان دیندن حکایت و آنی بلدرو و آنی اوگراتودر* پس دین اسلام (الله کامل ایتکان و آندن راضی بولغان دین) واقعده و نفس الامرده ایکی طریق برله ثابت بولا و تمام اورناشادر (۱) برسی: الله ننگ عبارہ سی و کلمہ سیلہ رسول الله غه صلی الله علیه

(سورة مائده ۳ آیت)

(۱) اليوم اکملت لکم دینکم و انممت علیکم نعمتی و رضیت لکم الاسلام دینا بو آیت اینگاندہ شریعتده کتاب و سنت دن ماعدا بر دلیل یوق ایدی

وسلم وحی ایدلمش و او فوالمش اوز سوزی بولغان قرآن عظیم و کتاب حکیمه در *
ایکنچیسی: رسول الله صلی الله علیه وسلم ننگ گناهدن و قساوتدن
پاک بولغان قلبینه الله طرفندن بلدرلوب رسول الله ننگ اوز عبارتیل، ایتکان سوزی،
قیلغان فعلی، و بر فعلگه رضالق کورساتوی برله در. بو طریق ننگ اوچ
تارماقینه ده (۲) سنت و حدیث دیولور، سنت و حدیث الله طرفندن
تأید ایدلمش، شیطان و وهم شرلرندن امین ایدلمش، و بناء علیه خطادن
ساقلا نولمش ذات مقدسه ننگ سوزی و اشی بولغانلقدن الله طرفندن اقا
ایدلمش و آننگ طرفندن کوندرامش امر بولوب وحی حکمنده بولادر *

اجماع و قیاس

مسئله دینیه آنکلاتوده اجماعنک و قیاسنک تأثیری و قونی باشلاب
بر مسئلهنی وضع قیلوده، و آنی شریعت ایتوده دگل چونکه بر مجتهدنک ده یوز
مجتهدنک ده وضع شریعت قیلوده هیچ حق یوقدر * اجماع و قیاس اهللری
(مجتهدلر) اجماعلری و قیاسلری برله اول مسئلهنک شریعتده و وضع الهی ده
(کتابده یا که سننده) بارلقینی باشقه خلقدن یخشیراق و الگرنک
آنکلاب خبر ویرگوچیلر در (*) * *

(۲) رسول الله ننگ صلی الله علیه وسلم سوزی و آننگ فعلی و برا گوده
کورگان فعلنی کوروب (تقریری) اذن و رضالق کورساتوی
(*) بزنگ اجماعمز خرستیانلرنک دینی مجلسلری کبی یا که
سیاسیوننک ملی مجلسلری کبی اهل حل و عقد (مجتهدلر) ننگ بر یرگه
یغولوب بر مسئلهگه قرار ویرولری سبیلنچه دگلر بلکه بر
زمانده بر حدیثکه و خبرگه بناء یا که آیتدن خفی روشدیرک آنکلاتغان
معناغه بناء بر مجتهد فتوی ویرگان، بوندن باشقه مجتهد تصادفی اولراق دخی
شولای فتوی ویرگان، بر یرسندن خبردار بولماغان حالده بر زمان
مجتهدلرنک بارنده ده شویله فتوی واقع بولوب شول عصر مجتهدلرنده
باشقه تورلی سوز و فتوی بلونمسه شول جوابنی اجماع دیلر *

آنرا (مجتهدان) الله دن قورقولى، دیانتلى، عقللى، صاف ذهنلى درست
 نیتى بولمقلرندن کوب اورنده مسئلهنى شریعتدن (کتاب وسنتدن) درست
 آنکلاغانلر و درست خبر ویرگانلر (فتوی ویرگانلر) شونک ایچون
 اوزی بلمگان کشی بونلرنک فتوالرینی کتاب وسنتدن (شریعتدن)
 خبر دیو گمان ایدوب قبول ایتمک و آنک بوینچه عمل فیلمق نیوش بولادر *
 ولکن مجتهدلر گناه و خطادن بتونلای معصوم بولمقلرندن آیورم
 آیورم مطالعه و آنکلاولری برله ویرلمش جوابلرنده خطا احتمالی بار *
 بناء علیه آنلرنک جواب و فتوالرینی عین شریعت دیواعتقاد لازم دگل *
 یوق بلکه درست دگل باری شریعتدن درست آنکلاغان بولسه کرک
 دیو گمان ایدلدر عمل ایچون اشبو قدر کافیدر * * *

اگر بر جوابده مجتهدنک خطا قیامقی بلونسه آنی قبول ایتمک و آنکا
 بناءً عمل فیلمق درست دگلدر * * *

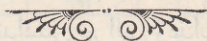
اگر بر زمان مجتهدلرینک بارنده ده بر توری جواب صادر بولسه
 بیاغی آیتنک خفی معناسی آچیقلانه شول جوابنک آیتدن مراد ایدکی آنیقلا نه
 مسئله گه اشانو قوت حاصل ایته *

اوشانداق مجتهدلر یابشقان بیاغی حدیثنک چن رسول الله صلی
 الله علیه وسلم ایتکان سوز ایدکینه اینانو و حکمینک راستلغینه کونکل
 باغلاو آرته *

اشبو طریق برله اجماعده آرتق فائده حاصل بولادر * مشهورده
 کتاب وسنت قطارنده ادله دن سانالمقینه سبیده اوشبودر *

قیاسمز ایسه بیک آچیق معلومدر که فقط مجتهدنک آیتنی یا که
 حدیثنی عادی آدمار آنکلاغاندن عامراق، واسعراق حالنچه آنکلاوندن
 عبارتدر باشلاب بر حکم اثبات ایتو و بر مسئله وضع قیلو دگلدر *

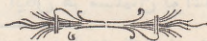
خلاصۃ الکلام: فیاس حکم شرعی اثبات اینکو چی دگلدر بلکه فقط بو مسئله
فلان آیت یاکه فلان حدیث برله ثابت دیو مجتهدنک عقل وفکری
قوتیله کور سانکو چیدر * *

المنار مجله سی

اونچی مجله مز تمام اولدنده اداره مز گه المنار مجله معتبره سی (۱۰ مجلد
۸ جز) ابرشوب مندرجاتی اولان آیات شریفه ومفتی مرحوم
شیخ محمد عبده حضرتلرینه منسوب تفسیر وایضاحات اکثر موادوافکار
اعتباریله مجله مزه تصادفی اوله راق موافق کورلدی * فقط استاذ فیلاسوف
مرحوم امر بالمعروف ونهی عن المنکر آیتنده اولان «منکم» ده کی
«من» نی بعض مفسرین اختیار نهجه تبیین ایچون حمل ایدوب امر ونهی نك
فرض عین اولمقینی ترجیح ایتمش. مفسرلر دن خیلانك مختار نهجه اولان
«من» نك معنای تبعیضگه حمل ایدلوب امر ونهی نك فرض علی الکفایه
بولوق احتمالی نی تضعیف ایتمش.

فقیر ظن نهجه جمهور علما مختاری اولان فرض کفایه اولمق احق بالقبول
کورلدر مجله ده یازلمش تفسیر مز شونکا مبنیدر *
«المنار» نك جز مذکورنده سائر اجزاسنده اولدق کی
بایناق فواید درج ایدلمشدر *

امر بالمعروف ونهى عن المنكر (۱)

امر بالمعروف ونهى عن المنكر دن مقصود بوقار يده ايدلدى كى احكام الهىنى مقدس ومخترم حالته ساقلا ب تضییع وتحقیر اولنودن براق ایتو، وهم دین قرنداشینی قهر الهی وعذاب اخر ویدن ساقلاودر (*) بناء علیه بو خدمت هر کمناک الندن کلور دای، وهر ر وشده بولغانده ده حاصل بولور دای اش دگلدر *

شول سبیدن صاحب کشف امام زنجشری آیه مذکوره شرحنده باشقه بیوک علماء ومفسرین قرارلری وفقنچه بو خدمه مقدسه ایچون سؤال وجواب تحتنده قاعده بیان ایتهدر. حاجت قدرلی شرح وایضاح ایله نقل ایدامن *

کشف:

« سؤال: منکر دن نهی نک شرایطی نه در؟ »

جواب: نهی (نهی ایدچی) بلسونکه انکار ایدچک اش قبیحدر (حرامدر) زیرا که اگر یخشى بلور سه حسن (کور کام) اشدن منع ایدو خوفی بولور »

سائر علماء نک امر بالمعروف ونهى عن المنكر ایچون علم شرط دیدکلری اش بودر * برا گونی بر اشدن نهی ایتو، بواسنک خلاف شرعیدر الله بواسنکدن راضی دگلدر، بواسنک اوت عذابینه سبب بولا دیمکدر * بویله حکم ایتناک ایچون اشناک در جه سینه کوره علم شرطلر * مثلاً بر آدم شراب ایچمک، یا که تیوشسز بر آدمنی اولتورمک، یا که غیبت، بهتان، زنا، کبر، حسد، تهییج فتنه کبی حراملقی آتیق وقطعی بولغان گناه قیلماق بولوب تورا ایکان هر مسلمان بواسنکدن منع قیلورغه حقلیدر (*) اشبو جمله امر بالمعروف ونهى عن المنكر نک فرض کفایه ایدکینی آچیق بلدرور.

وهم نهی قیلور غه نیوشلیدر * چونکه بوندای اشلر نك حراملقینی و شریعتکه
خلاف ایدکی هر مسلمانغه جاهل بولسه ده — معلومدر بناء علیه بوبابده
نهی قیلور غه علم سارتین هر کم اهل بولا و هر کمکه نیوشلی روشنچه نهی
قیلو نیوش بولا *

اما حکمی قطعی بولمغان بلکه حلال و حراملقی شبهه لی یا که حراملقی
اجتهادی بولغان اشلر ده هر کم قانشو درست بولماید *

بلکه تعصبسز بولغان بیوک عالمر و مذاهب مختلفه فی آچیق آنکلاغان
حقیق^{سه} کمسنه لر مذکور اشنک چن شریعت بوینچه حکمینی بلوب امر
ونهی قیلوق کرک بولادر *

بالعکس عالم بولمغان آدم بر اشنی کور گاچده اوزینک نسخه لکینه،
یا که بورندن ایشده کلگان مألوفینه، یا که اوزی او گرنگان عادتینه
مخالق بولغاندن انکار ایدوب نهی قیلوی سببلی گناهی بولوقی، و شریعتکه
افترأ و بهتان قیلوقی، و بر مسلماننی اورنسز برده او یاتلی ایدوب
رنجتمکی بیک احتمالدر *

ما بعدی بولور.

اوشبو ۱۹۰۷ سنه ۱۵ اوتابرده پيتربورغده معارف نظارتنده روسيه قول آستنده بولغان روسلردن ماعدا خلقنى اوقوتو خصوصنده ۱۹۰۶ سنه ۳۱ مارت لايحه سيله مشهور بولغان مکتب پروگرامىنى ايکنچى صورتکه کلتورلدى وهم ۱۹ نچى نويا برده معارف ناظرى طرفندن دستور العمل ايدوب تصديق ايدلدى، صحايفده محفوظ بولوب باعث تفکر واعتبار بولسون ايچون مجله ده هر ايکى لايحه نى ثبت ايدله در.

۳۱ نچى مارت لايحه سى :

عمومى قاعده لر

(۱) — روسيه نك چيت قوملر يرلشكان شرق و شرق جنوبى طرفلرندە، آنلر ايچون اوشبو نظاملر بويىچە ابتدائى مکتبلر آچيلاچقىر.

(۲) — چيت قوملر نك ابتدائى مکتبلرى، بر طرفدن آنلر نك فکرا و اخلاقا ترقى يارى و بونلر آرقاسنده طور مشلرينك توزالووينه يول آچار ايچون، ايکنچى طرفندن اول قوملر آرسنده روس نلى تاراتو و عمومى وطن محبتى يولنده روسلر ايله ياقنلاشرو ايچونلر.

(۳) — هر قومگه اوقو اينك ايلك اوز تلىده بولاچقىر.

(۴) — چيت قوملر نك مکتبلر نده معلم و معلملر معين آبرازا و اتيلنى سينز اغه مالک بولوب شول قوم نك اوز نندن ياكه ، شول قوم نك تلىنى ياخشى بلگان و بلوينده شهادت نامه سى بولغان روسلر بولورلر.

(۵) — چيت قوملر نك مکتبلرى يا ايکى يل اوقولا طورغان اوقو، يازو، مکتب (اينك توبان مکتبلر) يادورت يىلق برصطفى ابتدائى مکتبلر، يا آلتى يىلق ايکى صنفلى ابتدائى مکتبلر بولورلر.

(برميچانیه ضرور وقتده : ۱) برصطفى مکتبده اوچ يل اوقتوب (برصطفى مکتبلر نك ايکنچى بولوى (اوچونچى و دورنچى صنفلى) آيرم بولوى، ت) ايکى صنفلى مکتبلر نك ايکى صنفى بربرندن آيرم بولويده مکتبلر.

(۶) — بربرده برنيچه تورلى چيت قوملر طور سهار، هر قوم نك ابتدائى مکتبلرى آيرم بولور فقط هر قوم ايچون آيرم برصطفى مکتبلر آچو ممکن بولماسه صوغفى صنفلر ده چيت قوملر نك بالالارى بارسى برگه روس تلىده اوقورلر.

(۷) — چيت قوملر نك اينك توبان مکتبلرى ايله برصطفى مکتبلر نده دين،

(پرواسلاونی بولغانلارغە شولایوق اسلاوانچە)؛ اوز تللارندە اوقو- یازو، روسچە اوقو- یازو، سویلاشو حساب هم یر یرلاو اویراتلور.

ایکی صنفلی مکتبلرندە ایسە ایکی صنفلی روس مکتبلری پروگراممائی یورتلوب در قومگە اوز تلندە اوقو یازو اویراتورگەدە ساعتلر بیلگولانور.

(۸) چیت قوملر مکتبلرینک ادارهسی، عموم قاعدەلر بوینچە معلم و معلملرگە طابشریلور.

(۹) چیت قوملر مکتبلرینی قاراو و آنلارنک اشلرینی یورتو- اول مکتبلر تلاسە خزینەنکی، تلاسە خصوصی بولسونلر، تلاسە مصارفلی خزینەدن، تلاسە جیعییت و خصوصی کشیلر طرفندن طوتلسون اوزلرینە مخصوص اینسپیکتورلر قولندە بولورلر. بومکتبلرینی طوغریدن طوغری قاراو ایسە مذکور اینسپیکتورلر واسطەسی ایله یرلی هم معارف نظارتی مأمورلرینە طابشریلور.

(۱۰) بومکتبلردە اوقتو ترتیبلری، چیت قوم بالالارینک مکتبکە کرگانده فی چاقلی روسچە بلدیکینە قاراب ایکی تورلیگە بولنورلر: (۱) روسلردن آیرم طورویە هیچ روسچە بلمگان بالالار ایچون. (ب) روسلر ایله قاتش طوروب بر آز روسچە بلمگان بالالار ایچون.

هیچ روسچە بلمگان بالالار فی اوقتو حقندە قاعدەلر:

۱۱ — هیچ روسچە بلماگان یا کە بیک آز بلمگان بالالار ایچون ۵ نچی مادهده کورساتلگان مکتبلر آچیلور. اینک توبان مکتبلر ایله برصنفلی مکتبلرینک اولگی ایکی یلندە اوقو بالالارینک اوز تللارندە بولور. صونک صنفلردە روسچە اوقتولور. روسچە اوقتوقاندە یاردم بولسون ایچون صونک صنفلردە اوز تللری طاشلانماز.

۱۲ — اینک توبان مکتبلر ایله برصنفلی مکتبلردە اوقتو روسچە وەر قومنک وز تلندەگی کتابلر بوینچە بولور.

۱۳ — چیت قوملر بالالارینە روسچە اوگرانونی آنساتلاشدرو ایچون مکتب کتابلری باشقە کرک نرسەلری روس حرفلری ایله برابر اوز حرفلری ایلهده باصلورلر.

۱۴ — چیت قوم بالالاری اوز تللارندە اوقی باشلاغاچدە شول تللری واسطەسی ایله روسچە سویلاشورگە اویراتیلا باشلارلر. روسچە اویراتو اوچینی یلنک صوغفی یارتسینک باشندن کیچکماسکە تیوشدر.

۱۵ — چیت قوملرینک ابتدائی مکتبلرندە اوقتو ترتیبی اوشبو نظاملر ایله برگە ییمارلگان اوقتو پلانلارندە کورساتلشدرو. بوقاعدلردن چیتکە چغو، اوچیتاسکی سیمیناریا هم اشقوللارنک پیداغویچسکی ساویتلرینک و چیت قوملر مکتب اینسپیکتورلرینک، اوچینی اوقوغوپوچیتلی آرقلی صوروب معارف ناظری طرفندن تصدیق قلدرغاچقنە مکندر.

۱۶ — یرلی معیشکە قاراب قزبالالار یا ایرلر برله برگە یا کە اوزلرینە مخصوص،

اير بالار مکتبی کبی مکتبلرده اوقورلر.

روسلر آراسنده توروب بر آروسچه بلگان بالار ایچون قاعدهلر:

۱۷ — چیت قوملر روسلر ایله قاتش تورسالر، بالالارینی اوقوتور ایچون عمومی ابتدائی مکتبلر یاصالوب چیت قوم بالالاری برنچی یلده اوز تللرنده اوز کتابلری ایله اوقورلر. ایکنچی یلده روس بالالاری ایله برگه قوشلوب روس تلنده اوقورلر.

۱۸ — اگر روسلر ایله آزالاش اوطورغان چیت قوم بالالاری روسچه بیک آز بلسلر آنلرغه مخصوص اینک توبان مکتبلر آچلور.

۱۹ — چیت قوملرنک دینلرینه قارالوب مذکور عمومی قاعدهلرگه اوشبو مادهلرده قوشلور:

- (ا) پراواسلاونی چیت قوملر ایچون .
- (ب) باشقه دین خلقی ایچون

چیت قوملردن پراواسلاونیلرینه مخصوص قاعدهلر:

۲۰ — دین علمی اۆل هر قومنک اوز تلنده اوقولوب سونکره روس تلنده اوقولور. لکن بوقوملرنک حاللرینه کوره فقط اوز تللرنده گنه اوقوده ممکنر.

۲۱ — دینی یرلر (شع لر) چیت قوملرنی خریستیانستوا ایله نورلاندیرغه اهمیتلی برقال بولدیفندن جمله مکتبلرینه ده گرتلور. دینی یرلر سیر کوؤنو اسلاوانچهده* اوز تللرنده استعمال قیلنور دنیای یرلر روسچده اویراتلور.

۲۲ — دعا و عمومی دین کتابلری سیر کوؤنو اسلاوانچهده عادتی تلدهده باصلورلر.

پراواسلاونی بولماغان چیت قوملر مکتبلرینه مخصوص قاعدهلر:

۲۳ — بو قوملرنک روسچه مکتبلری ۵ نچی مادهده سانالغان فورمهغه کوچرلور.

۲۴ — ۵ نچی مادهده سانالغان مکتبلردن باشقه خزینه، جمعیتلر و خصوصی کشیلر طرفندن آچلغان مدرسه، داتستان (*) و خورول کبی دین مکتبلری حضورند و بونلردن باشقه یرلرده روسچه صنفلر آچو ممکنر.

۲۵ — بومکتبلر ایله روسچه صنفلرده معلملر، شول قومنک تلینی یاخشی بلگان روسلردن بولوب هر حالده اصول تربیده تیموشلیسنجه حاضرلشمش بولولری شرطلر.

(۳ نچی ماده)

۲۶ — بومکتبلرده هر دین اهلینک اوزلرینک روحانیلردن یا باشقه کشیلردن دین معلملری قویلور.

۲۷ — بومکتبلرده یرلارغه اویرانو مجبوری بولماز فقط اوز تللرنده یرلارغه اویراتونی، ممکن قدر کرتو مطلوبدر. پراواسلاونی بولماغان خلقلار، مکتبلرده اوزلرینک دینی یرلرینه اویرهتسیلیری کیلسه، اینسپیکتورلردن سوارلر، سونکره مکتبگهده کرتلور.

۲۸ — روسچه صنفلرده اوقوتو (۲۴ نچی مادهنی قارا) اینک توبان مکتبلردهگی روشده بولوب یالگیز روسچه اوقو یازو و صمایدن عبارت بولور.

۲۹ — روسچه صنفلرغه کرو ایچون بیلگولی بر یاش شرط توگلدر.

(*) داتستان - قالمق و پورانلرنک عبادتخانهلری .

۳۰ — اگر روسچه صنفنك پروگراماسی باشقه فنار (تاریخ جغرافیه کبی) کرنو سبیلی ۲۸ نچی مادهده کورساتلگان نرسهلردن آرتیرلسه، معلمنك اوزینه مناسب سینرغه مالک بولورغه کیرک .

۳۱ — چیت قوم بالاری عمومی روس ابتدائی مکتبلرینه کرسهلر دین ، اسلامچه اوقوتو ایله روحانی یرلر یرلاودن آزاد ایتلورلر .

۳۲ — چیت قوملرنك (مثلا مسلمانار ایله لامایتلرنك) دینی مکتبلرینی قازاو مخصوص اینسپیکتورلر وظیفه سیدر .

۳۳ — بوندای مکتبلر نك مدیری روسیه تبعهسی بولوب اینك آن بولغانده رضقلی مکتب پروگراماسنده آبرازوانیهسی بولورغه تیوش .

۳۴ — دینی مکتبلر نك مدیرنك دین بولوب بلماوینی تیکشرواینسپیکتورلر قولنده توگلدر .

۳۵ — دینی مدرسه لرده روسیه ده باصلغان کتابلرغه اوقوتلور . چیتده باصلغان کتابلرنی اوقوتو ایچون اینسپیکتوردن مخصوص رخصت سورارغه تیوش .

۳۶ — چیت قوملرنك دینی مکتبلری ، مکتبنك مصارفی تأمین قیلنوب مکتب حضورنده روسچه صنف بولاچاغیله مدیرنك ۲۵ نچی مادهده کورسه تلگن قنر آبرازوانیهسی بارلغینه اوداستاویرینه (شهادتنامه) بیرلگنچکنه اینورودیچسکی مکتبلر اینسپیکتوری رخصتی ایله آچلورلر .

۳۷ — چیت قوملرنك خصوصی مکتبلرنده روسچه صنفلرنك مصارفینی خزینهدن سوراوده مکندر .

معارف دیپارتمنتی دیریکنوری : م . آندریانفی .

دیلا پروایز وادیتل : س . آنسیقیرف .

پادشاه حضرتلرنك ۱۹۰۶ نچی یل ۱۴ غنواردهغی امری بونچه تصدیق قیلام معارف ناظری غوفمیستر غراف ایوان تولستوی . (۳۱ نچی مارت)

(معلم ع . ایماشوف نسخهنندن)

مدرسه لرمز گه نظر و اصلاح لرینک لزومی

عالمینک ایسکی تواریخ و وقایعینک اقتضاسینه، اشبو زمانه مزینک سیاقینه، ایسکی مدرسه لرمزینک حاضرگی وکله چک احوال لرینه کوز سالمی یخشی کوزلک ایله باقمی لکن انصاف ایله باقمی، باقولسه کورلورکه شاگرد طائفه سنده نه سبیلی بولسه ده اوقو هوسی کورلا، هر تورلی فنی کرکسنو خبر لری ایشدله، وهر نرسه نی کرک شرعیاتنی کرک عقلیات وادیاتنی اساسلی روشده بلمک آرزوسی سیزله، طبیعی علم شوقی قوزغالدیمو توقتامای، معرفت دردی باشلانیدیمو کوجایه، باصولهای، بناء علیه شاگردلرینک علم کرکسنولری. هر تورلی فندن خبر دارلق هوسلری هیچ کیسولمز آرتور، برده ضعیفلنم بلکه قوتلنور.

مدرسه لرمزنی اصلاح ایدلمسه، حقلی بولغان ندالارغه قولاق سالونمسه شریعت و حکمت اقتضا اینکان احوالگه کلتورلمسه اوزمزنک بر قاعده شرعیه گه، یاکه بر اصول عقلیه گه یاکه بر تجربه فلسفیه گه بنادن باشقه یالغوز عجز و تصور دن یاکه سوء تدبیر دن ناشی بولغان اصول فاسده مزغه تمسک و تعصب ایدلمسه اول مدرسه لرمز شاگردلرنی قناعتلننره آلمز لر، حاضر دن اوق کورله باشلاغان کبی آفرین آفرین آنلر مدرسه لرمز دن تارتولور لر، صوونور لر، قلباً ازولور لر، درد لرینه موافق درمان، هوس و شوق لرینه موافق مکان از لای باشلار لر، بینه بر نوعیسی مکاتب رسمیه گه صو قولور لر، تقولور لر ده علوم دینیه دن حتی مر اسمندن بیله بتونلای محروم قالور لر. وقایولری مضطرب و متعیر حاله (مدببین بین ذلک لا الی هؤلاء ولا الی هؤلاء) عمر ضایع ایدر لر بوا یکی تورلی طائفه نک هر برسی سبیلی ملت بیوک خسرا نفه و چیکسز زیانغه اوچراغان

بولور مونك اوستينه مدرسه لرده فقط بر نيچه خير سر، در دسر، اميد سر
ناقابل ذاتلر قالب ملتنك ضياع و خسراتي ايچون بر مثال مجسم و جبل
مقّم بولوب تور لر * من بو حاللرني ابستاب يازمايم و بر تور لي
كور زه لك قلوب ايتمايم و لكن باشلانغان اشك روشندن آنكلاب
يازام وزمانه نك سياقندن سيزوب ايتام *

مدرسه و مکتب لر مونك ايكنچي جهت بر له

لزوم اصلاحي

ملكتننك حالي زمان نك اقتضاسي كورساته در كه تيز زمانه روسيه
ايچنده تعليم عمومي اجباري (اوبشي آبراز اوانيه) (۱) باشلانور، مسلمانلر نك
غفلتلر ينه، اوز حقوقي لرندن جهالتلر ينه، مدرسه و مکتبلر يئنك نظام سر و ترتيب سر -
لكلر ينه قاراغانك بو تعليم عمومي روس لساننك و حكومت مکتبلرنك بولور غه
اوغشاي روحاني مکتب و مدرسه لر مونك معارف نظارتندن چيغوب نظارة
دينيه (دو خانوي صوبرانيه) حمايه سينه ناپشر لولري احتمالي و اميدي،
و هم اشبو كونلرده معارف نظارتنك مخصوص كاميسي بر له قرار و يرلش
و معارف نظاري جنابلر يئنك بالفعل اجراسيني امضا ايتمش (۱۵) ماده لي
اجنبيلرني اوقوتو لايحه سي بو اشني آچيق كورساتادر *

ايمدي ياش شا كر دلر مز ابتدائيه درس لر يني اوچ دورت سنه قدر
حكومت طرفندن آچيلمش اصولي و ترتيبلي روسكي كلاسلرده اوقود قلرندن
صنكره ايسكي حاللرنك قالفان ترتيب سر اصول سر - بعضلر عبارت نچه - علم سر
بولغان مدرسه لر مز كه كروب اوقوني يوكلمز لر اوقو هوسي آرتقانلري
حكومتننك اورته و يوقارغي درجه ده كي مکتبلر ينه كرو آرزو سنده
بولور لر * بر تورليسي كسب و كار كه كر شور دنيا اشينه فانشور باره

باره علوم عربیه بلگوچی و علوم دینیه دن خبر توتقوچی یکیتلرمز آزالور
« معاذالله » دین چراغی سونار، اخیرده روسیهده اولان مسلمانلرننک حالی
حاضرده پولشده اولان مسلمانلر حالینه اوخشار *

بو یازلمش اشلر، قورقولمش حاللر تعلیم عمومی اجباری بولمغانده
آفرین آفرین بولاچق، اوقوطا ئفه سی اوقو بار یرگه، علم استاوچی
علم بار یرگه سورولاچک، نظامی اصولی مکتبلرگه سوقولاچاق، اصواسز
واصلاحسز مدرسه لرمز صوری قورت قوناق بولوب قالاچق نناک کم
یوقارغی جملهده یازلدی سببنی و فلسفه سینی آنکلا تلدی *

بو بابده هر کم (عالم و جاهل، بای و فقیر) بر علاج بلسه ایتسون
یازسون، کشیدن طنکلاسون، کینکاش ایتسون، بو اش بر بیوک در ده
بتون ملتئنک باشی اوستینه کلگان حاضر اینرگه وقونارغه توزا
بواشده قایغورماغان کمسنه کرک کم بولسه بولسون خائندر، بلمای
توروب از لنماسه امام و مدرس بولسه ده جاهل و غافلدر، سویلگانلرگه
انصاف برله قولا ق سالمه، درست و حقئنک میدانغه چیغوینی نلاب
بخشی مشاوره و مکالمه قیلیمسه معاند و سفیه در *

مذکور در دلدردن بر آز متنبه بولوب در مانی و علاجی
نوغر یسنک فقیرنکز یکر می سنه دن بیرو سویلایم قولا ق سالغان یوق، اون
بیش سنه دن بیرو چاغرام ایشکان یوق، بر آز سنه دن بیرو یازام
اوقوغان یوق سوزم و فکرم خطا ایسه خطاسینی برهان ایله کورستمک
منی ارشاد ایتنک ینه سننک بور چنکز ایدی، منی برهانی دلیلی بولغان
اشنی قبول ایتماو درجه سننه معاند دیو نه دن بلدنکرده التفاتغه
صلاحیتسز ایدوب فقط علیه سفهانی تحریک، بیچاره ملتنی اغفال
ایتنه سن *

طالب حق اولان آدمگه نیوشلیدر کم هر کمئک سوزینه قولاق سالسون
 یازغانینی اوفوسون توجیه وقبول ایتو تیوشلی کورلسه صاحبی کم
 بولسه ده قبول ایتسون ملنگه آنکلاتسون. اگر برده اوق توجیهی
 ممکن دگل ایسه صاحبدن استفسار واستیضاح (آچیق سوراشسون)
 ایتسون حجت تورغازه آلمزسه اوزی حجت برله آنی فناعتلندروب
 نصیحت فیلسون، سوزندن دوندرسون *

حضرتلر! افندیلر! یولداشلر! اشنک سیاقینه باقهلی، عاقبتی آنکلارغه
 ترشمالی، مشورتلر یاپهلی علاجینه کرشملی، قوری حکومتکه اوپکالاوده
 روسچه اوقورغه یارامای دیوده وچاغروده وباغروده وفلانده فائده
 یوق همه سی تاثیر سز سوزلر بوش لاقردیلر در.

حکومت روسچه اوقونی تکلیف ایتماسه ده بلکه اوفوتماونی تلاسه ده
 خلق اوقودن توقتاماز، آتا بالاسینی منع ایتمک بولسه بالا قبول ایتمز
 اوقور، استاذ شاگردنی توقتامقچی بولسه قولندن کلمز، شاگرد توقتاماز
 اوقور، حکومت منع ایتسه ینه تأثیر ایتمز قاچوب اوقورار البته اوقورلر *
 (برنر سه نیده اوقورغه اوگر نمگان ناقابل امیدسز اشکه یاراقسز بسالا
 وشاکرد بوندن مستثنی در) *علاج بو بولده دگل علاج بولسه باشقه بولدر
 شول یولنی ازلاملی بولمالی و آنکا کرملی، بوندن صنکره بلد کمز یولنی
 یازوب بقارمز انشاء الله والسلام *

درس اوقو مدتی توقز آی

بعض مدرسلر یلده اون ایکی آی درسنی توقتاتهای اوقوتلار و قایو حریص شاگردلرده شولای اون ایکی آی اوقیلر، تروشلار بو یله توتاش اوقومق و اوقومتق فائده لیمو؟ بیک اوستدن کورگوچی کمسنلر فائده لی کورالر، بعضری فائده لی کورمزه لرده محبتلرندن و حرصلرندن بویله اشتغال ایدلر *

بو مسئله ده کوب تجربه لی، حکمت و حفظ صحت قاعده لرینی بیک رعایه لی بولغان خلقنک حاللرینه باقو بو مسئلنی بغشی آنکلاوده کفایه در * اکثر عاداتمزه قدوه و امام توتولغان بخاراده رسماً درس لر میزان باشنده (سنتابر ۹ ده) باشلانوب حمل باشنده (مارت ۹ ده) تعطیل ایدلر در قالغان آلتی آیده بیک آز شاگرد شورده قالوب حرصلرندن یا که اشلری عجله اولدقندن آز ماز، سطحی روشده گنه اوقیلر، استانبولده مصرده (ایسکی مدرسه لرده) دخی رجب، شعبان، رمضان آیلارنده تعطیل ایدلر در * یانکفی اصولی مدرسه و مکتبلرده اییون، اییول، آغوست آیلارنده تعطیل ایدلر در *

اوقو و اوقوتو اشلرینی اینک برنچی اش دیو بلگان، اصلاح و ترقی سینی اینک بیوک مطلوب توتقان و بو بابلرده دائماً تجربه لرده بولونغان آوروپا و آمیریکا خلقینک اصوللرینه باقولسه دخی یسار آیلارنده تعطیل ایتدکلرینی کورله و ایشده لدر *

مذکور تعطیللرنک طبیعی سببیده بارکه، شاگردلر یاز ایامنده فشلق آزق ایچون کسب ایدلر، حاصل ایتدکلری قوت لا یموت ابله درس ایامینی کیچوره لر * واکن ظاهرده کورلگان سبب بو اش ایسه ده حقیقی و فلسفی سبب باشقه در *

تعطیلنک سبب حقیقیسی:

انسان و حیوانده اولان قوه جسمانیه هر قابوسی دائما اشلاوگه و نوتاش شغلگه قادر دگلدر قول، آباق، کوز و سائر اعضا همه سی استراحتک (یال ایتارگه) محتاجدر بونلر هر شغلنک صونکنده آز استراحت برلده اوزلر بئنک خدمنده یوقالغان قوتلرینی فایتارالار و لکن دماغ اش آراسنده اولان استراحت برله گنه ضایع ایتکان قوتینی فایتاره آلهای (بو مسئله توشلی فننک اثبات ایدلگان) بناء علیه دماغ برله اشلگان (علم اشلرنده) کرک شاگرد کرک مدرس و معلم هر تاو- لکده یغشی استراحتک محتاج بولدفلری کبی هر بل تاو لکنده اوچ دورت آی استراحتک محتاج بولالار * اگر بو استراحتنی قیامزسه لر دماغلری اوزاق اشک توزماز بولا، ضعیفلا نه دماغ ضعیفلا ندیسه باشقه اعضالرده قالغان قوتدن تیوشلی روشچه استفاده ایدوب بولهای، آدم بالاسی افاده واستفاده دن بتونلای محروم حکمنده قالا * اوشبو سببدن بیوک ملکترلده بولغان علماء و عقلا اهل درس ایچون هر یل تاو لکنده ایکی اوچ آی بتونلای درس و علم اشینی قویوب مادی بولغان بوانچلر برله کون اونکاروب دماغنی یانکادن فوتاندرونی تیوشلی تابقانلر *

بو اشننک فائده سینی تجربه هم کورسانده در بازنده تعطیل واستراحت قیلغان کمسنه (شاگرد یایسه مدرس) نک قش ایامنده دماغی قوتلی بنا برین حالی نشاطلی، فکری توغری اشی برکتلی بولوب، بالعکس یاز بویی علم یولنده شغللنگان کشی قش ایچون ایزلوب و اتولوب قالغان، دماغی آرغان بولا بناء علیه نشاطی ضعیف، همتی آز، فکری قوتسز، اشی برکتسز بولا *

بزننک شاگردلر یاز تعطیلنده فی اشلا سین

بزننک شاگردلر ایچون یاز کونده اینک برنچی فائده لی اش

قریه لرینه قایتوب استراحت ایتودر یعنی دماغی اشنی (اوقو اوقوتو
اشینی) قویوب زراعتکه دائر اشلر برله یوانودر *

بویله زراعت برله یوانوده کسب جهندن ده فائده لر مترتب بولا چاقدر *
اوقوغان کشی طبیعی ایگون اشندن ده فائده لیراق و برکتلیر ک و شلرنی
اویلار، ازلاز یوناتور * آنکا و آندن کور مکچی باشقه لرغه زراعتده
ترقی یولی آچیاور * یغشیغنه برکتلی کسب بولور * شول آزاده قوه
جسمانیه لری هر قایوسی اشاری و ریاضتلی سبیلی نفورلار، بدن صاغلانم بر بدن
بولوب فالور شول سایه ده دماغ استراحت ایدر قوت تابار، بیوک
اشلرنی یغشی مسئل لرنی اویلارغه یراقلیلانور *

اوچنچی فائده: قریه خلقی اوقوغان بالا تکبر بولا آتا و آناسندن بیزه
قاره اشدن قاچه دیو بالالارینی یغشی اوقوتودن تارتونلار * شاگردلر مز
مد کور روشده یاز کوننده ایگون اشی ایله اشتغال ایتسه لر خلقنک اوله
شبهه لری بتوب اوقوتودن تارتونماس بولورلار یغشی اوقوتورلار
علمننک کوبایمکینه خدمت ایدر لرایدی *

دور دنچی: شاگردلر ایکی اوچ آی خلق آراسنده یوانوب آنلر برله
بر گالا شوب اشلارده بیچاره خلقفه کوب فائده کلتور لر، دین و اخلاق سارتن
کوب نرسه لر بلدر لر و کوب نرسه ننک حکمت و اسرارینی آنکلانور لر
ایدی *

بشنچی: بویله شغللنو فکر سز ویالقاو شاگردلرننک قاره اش فکرنی
بوزا کونکلنی قارالته دیگان یوق و سوسه شیطانیه لرینه قارشو بر
علاج و بیوک بر تنبیه بولوب عین حکمت و عین صواب و باعث
ثواب بولغان یولنی آچو و میدانغه چقارو بولور ایدی *

حفظ الصحة

سلامتلكنى نيچوك صاقلارغه كيرك (الهلال)

انسان بدننى هم عقلينك هر وقت سلامت بولوب عمر ايتووين
ايستاسه نوبانده گى قاعده لرگه رعايه ايتارگه كيرك :

(۱) هر وقت آشى تورغان وقتلرنى تعيين ايتوب كونينه اوچ
مرتبه دن آرتق آشاماسقه كيرك * كيچ يينكل تيز هضم ايدوله تورغان
طعاملرنى آشارغه كيرك *

(۲) بر آشاغانده نورلى طعام آشامايئچه برگنه تورليسنى آشارغه
كيرك هم بيك يخشى چايناب آشارغه كيرك * نورلى طعاملر خصوصا
آغير هضملى طعاملر آشاغانده معده گه آغيرلىق كيلوب آوروغه سبب بولادر *
(۳) نورلى ايچملىكلر استعمال ايتودن احتياط ايدرگه خصوصا
مسكراتدن صاقلانورغه كيرك *

(۴) فيش كوننده ايتلرنى ومايلى نرسه لرنى كوب آشاب جاى
كونلرنده اولن نباتات نوعسندن ويمشلدن ومايسز نرسه لردن
كوبرك آشارغه كيرك *

(۵) آشدن صونك آزغنه بولسده استراحت ايتارگه يارقى ساعت
ياكه بر ساعت قدر يوقلامايئچه غنه ياتوب توررغه كيرك *

(۶) قىزغان ياكه تيرلا گاندىن صونك صالقونقه چيغودن
صاقلانورغه كيرك *

(۷) هر ايشده (آشوده ايچوده ايشلاوده) اعتدال اوزره يعنى
اورتاچه بولورغه كيرك *

- (۸) كېچ كۈب اولتر ماينچە ايرتە يوقلارغە كىرك *
- (۹) كۈننە بر ساعت قدر بولسەدە فكىرى بولماينچە بدن بولغان
برائىش ايشلارگە ياكە يوررگە كىرك *
- (۱۰) بدننك نظافىنە ، پاك يورتوگە اهمىت بىرورگە كىرك
هر بر آطنە صاين ياكە ايكى آطنەغە بر مرتبە قاينار صو برلان ياكە
مونچەدە يونورغە كىرك *
- (۱۱) مېكن قدر تورلى دوالر استعمال ايتودن صاقلانورغە كىرك *
فقط برينچە آى صاين بر مرتبە مسيل (ايچ كيتارە نورغان دوا)
استعمال ايتو ، ايچاك ومعدەلرنك ايسلانووندىن صاقلى وآنك اولتوروب
قالغان تورلى نرسەلردن صاقلیدر ، بدن دە حرارت آرتوب تورليچە
بىزگا كلرگە سبب بولە تورغان آورولردن صاقلیدر *
- (۱۲) آشدن الوك قوللرنى يووازغە كىرك بۇدە تورلى بوغوشلى
آورولردن سلامت بولوغە سبیدر *

پیداغوغیا (*)

بر نیچی باب

انسان ننگ نفسینه نسبتی

منلک فصلنده بیان اولندچه ، انسان طوغان وقتنده جسمین -
ونفسین - حتی اوزین غیر ذاتلر دنده آیرا آلمیدر . مگر کوب زمان
اوتوب اوزینک - و غیر لر ننگ احوالین تیکشوره تیکشوره تجربه سی
آرتقاچغنه آفرینلاب بله باشلیدر . بو وقتنده اوزین غیر لردن - وهم
نفسین جسمندن آیروب هر قایوسینه خاص بولغان صفت لر نیده بلدر .
انسان ننگ بلگی ، قایچان بودر جه گه ایرشسه ، اوزینک ، اوز آلدینه
طره آلاطرغان بر ذات ایکلین - و اوزندن غیر اشخاص و اشیا دن
اوزین آیاطرغان خاص طبیعت و صفتلرینک بارلغنده بلدر .

ایمدی بودر جه ده انسان ننگ اوزین « روح عاقله » دیب بلمگی
اوج نرسه آرقلی غنه تمام بولادر : تعرف (طانشو) - شعور (طیو) -
اراده (تلهو) . مثلاً : بر نرسه فی انسان بله سی کیلگاج بلدر - صکره
شول بلنگان نرسه گه احساس و شعور (یعنی اول نرسه گه قوشلر غه یا
آندن آیرلر غه کیرکسنو) حاصل بولادر - صکره شول نرسه فی اراده حاصل
بولوب نفسین ده فعل یا انفعال حاصل بولادر .

اما بو اورنده تعرف دن مراد ، اشیا فی علی ماهی علیه بلو
(حکمت) گه کرشمک در . بونک باشلانوی بولای بولا : انسان اشیا ننگ

واقعہ فی حالہ اولغائین بلوگہ بالطَّبَّحِ ہوسلیدر . بس آئی ابرکینہ فویلے ، اول کائنات فی بلو برلن گنہ طوقطامی بلکہ کوکلندن ینہ بر معنی نی طابادر کہ اول آکا بر مرتبہ قورقو (خوف) نی - وبر مرتبہ طنچلق (اُنس) نی بیرہدر . اول معنی دن مراد الوہیۃدر ، کہ انساننک تعریفہ شوندن صوکنینہ آرطا باشلیدر ؛ چونکہ بومر - تہدہ اوزینک روح عاقلہ اولغائینہ تمام قناعت حاصل بولادر . ایمدی بومر تہدہ ہدایۃ ایرشسہ ، معرفتی کاملنہدر . اگر عباۃ وضالۃ ایرشسہ علمی چہلگہ ایلنوب کیتہدر . بومر تہدہ ایکی حالنکدہ حصولی محتمل بولغانقہ ، انساننک عقلین نورلاندرر ایچون الہام - یا کہ وحی یبارمکنی حکمۃ آلہیہ تقاضی قیلغاندر . بوندن بلنہدر کہ انساننک تعریفی اوزلگندنگنہ (ارشادات آلہیہدن باشقہ) تمام بولدی ایکان ، بس بو اورندہ رسوللر یبارونک حکمتیدہ ظاہر بولادر .

اما شعوردن مرادم ، انسان نفسینک احوالین احساسدر ، کیرک اول احساس ارتیاہی اولسون . کیرک غیر ارتیاہی اولسون اولگیسی ، نفسندن راضی بولوب آکا شادلانمقدر ، کیرک اول شادلق برلن رضا خیرگہ - کیرک شرگہ بولسون . ایکنچیسی ، نفسندن راضی اولغائین احساسدر . یایسہ ، انسان ، اوزینک مألوفی - یاخود منفوری بولغان بر مخلوقغہ نفسین تطبیق ایتکاندہ مطلقاً نفسینک احوالین احساس ایتہسیدر . بومقامدہ انسان اوزین خیر - یاخود شر - یاخود ہر ایکی سبن جامع طابادر .

بلہک ؛ کیرک انسان ، طبیعتندہ خیرگہ می - یا کہ شرگہ می مفطوردر ؟ بوسؤالنک جوابندہ حکمانک سوزلری بیک تریلیدر . بونک ایچون

اوز آلدینه بیک کوب کتابلر تصنیف اولغاندر. بعض حکماء هر بنک مذهبی بو باده بکایغشی کورنه در. اول ایته : انسان خیر برلن شر نک هر ایکسی اوزره مفطور در ، مگر خیر که شردن یاقنراقدر ؛ چونکه انسان عالم جملہسنددر ، عالمده ضرر برلن فائدهنی - اوشاندای خیر برلن شرنی چاغشدر و ب قاراسهک ، فائده برلن خیرنی کوبرک طابارسن دیو بیورمشلدر . الله تعالی نک : اِنِّیْ جَاعِلٌ فِی الْاَرْضِ خَلِیْفَہٗ ، قَالَ اَتَجْعَلُ فِیْہَا مَن یَفْسِدُ فِیْہَا وَیُسْفِکُ الدِّمَآءَ ، وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِکَ وَنُقَدِّسُ لَکَ قَالَ اِنِّیْ اَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ یعنی بونوعده خیر کوب اولدیقی ایچون یاراتووم حکمت که مناسب اولغانین بلہ من دیمک اولور . شارح موافقده بعض حکمان نقل ایدوب « موجود ، شری برده بولمقان خیرکندهر ، عقول - وافلاک کبی ، یاخود خیری غالبدر ، عالم کبی » دیو بیورمشلدر . بواشلر بارچهسی ، الله تعالی نک حکمتی در ، بونده « چون و چرا » یرمز . نتاک که بیورمشلدر : وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَاکَ نَفْسَہَا وَلٰکِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّی الْاٰیَۃُ ، اَمَّا اَحْسَاسُ بِالنَّفْسِ نَکَ ارَادَہ واسطہسی برلن تمام بولوی ؛ چونکه انسان تجربه فیلا فیلا اوزین حر الارادہ (تله گانین آلا - تله گانین بیرہ - تله گانین قیلہ - تله گانندن طیلہ طرغان) کورہ در . بواورنک ارادہ ایکی قسم اولوب حمیدہ وذمیمہ اولور ، ارادہ حمید نک صاحبی گوزل عملرگہ میل ایتوچن بولوب ، ایدگو عمل قیلہ ، هدایہ برلن - یاوز عمل قیلہ عمایہ برلن صفتلنور . ارادہ ذمیمہ ، تزگنی آخا طابشرامش ارادہ در که شهونلر آتی بیتکلب ، یاوز میللر آرتندن سرلور . بونک نفسی مغالطہ ایدوب خیر نک داعیلرین برده اشکہ

قویماز. بواراده، شَرِّ محض بولور. بونک صاحبی یاوز خلق برلن صفتلنور. هر ایکی تقدیرده انساننک ارادهسی اوز یگنه کونله آلماز؛ چونکه اول ایکنچی تقدیرده خالص شرگنه اولور بومعلوم. اَمَّا اَوَّلگی تقدیردهده حدودنی آشوب ینه گناهلرغه تَشْمِگی احتمالدر.

شونک ایچونده انسان، ارادهسین الله تعالی نک ارادهسیله باغلامق لازمدر.

صَکره، انساننک اوزین «جسم مادی» دیوب بلمگی، روحی نک احوالین بلوندن الکدر (نتاک بیانی اوندی). بواش جسمنک آثارِ طاهریه نی قبولی تیزرک بولغانغهدر. اما جسم نی، روحنک خادمی بولغان بر آلت ایکانین بلمک بوندن صوْک اولور. بومقامده جسمنک روحگه خادم-ورونک آکا خواجه ومخدوم اولغانین بله طروبوق، فایچاغنده روحنک جسمگه تَسَلُّطی ضعیف بولغانغه نفوذیده ضعیف بولوب، مخدوم خادم-ومحکوم حاکم بولوب کیتهدر.

بوتقدیرده شهوات بدنیه برلن تَمَتُّع نی تلوهچی جسم، قوتلَنوب صاحبین آورولرغه-وبلکه اولم فارماقلرینهده الکدرهدر. شول سببدن، جسم، روحنک یخشی صفتلرینه کورسْتِگْچ بولسون دیب، تربیه وقتنده بالاغه روحنک جسمگه نسبتین تربیه نی-وآنلرنی بر برینه باغلاونی-ورونک جسمگه تسلطن (ایرکین) تربیهلونی آشقدررغه کیرک. بونک حصولی، بالالرنی صحتلرینه حریص بولوغه اوگرتو برلن-واشکه هوسلندرو برلن-وآثار طاهره نی قبولی قوتلی بولسون ایچون حواس طاهرهسین عمللرینه کونکدرو برلن-اشده کوکلی-وآچق (نشیط) بولسون ایچون اعضالرنی نیز اشلوگه

اوگرتو برلن بولادر. بونلر ايچون، اش اشلو-وتن رياضتى-
 وجسم نك حركتى ايچون قويغان اوينلر-وطرغانده واطرغانده-ويرگنده هم
 سويله گنده گى حسن حركتى تريبه كيرك بولادر. شولايوق پاكلىكنى
 صافلاوغيه اوگرتمك كيرك بولادر؛ چونكه طش پاكلىگى ايچ پاكلىگينه
 دليل بولوب، هر ايكى پاكلك بربرينه ياردىچى بولغانغه بالانى كورنه
 باشلاغاچوق بواشكه اوگرتمك لازم ايدى. شولايوق كييم وزينه لر-ين-
 وهم اش اسبابلرين آلونى اوزلرينه طابشرو برلن ذوق سليم (سلامت
 طيو) لر-ين تريبه له مك كيرك. بواشلرنك بارچه سى، بالاغه اوزينك
 جيسينه خواجه-تله سه نيچك تصرف ايتيه آلا-وجسمى آنك فاراوينه-
 وتيكشروينه-وصافلاوينه محتاج اولقانين آفرينلاب بادره بارالر.
 انسان نك جسمى برلن روحى آرامنده غى ائتلاف (دوستلق) نى-
 وتفكر ورويه سز اعمال نك صدورينه منشاء بولوردى فضائل اخلاق
 وآداب برلن صفتلانتانين بلوى، نشاءتندن اوچونچى مرتبه ده گنه
 بولادر. شول مرتبه گنه، انسانك رشد زمانيدر. بومرتبه ده گنه
 انسان نك نفسين-وروحين-وبونلر آراسنك غى نسبتى بلوى تمام
 بولغانغه الله تعالى تكليف ايچونده شول زمانى اعتبار ايتكان در-
 بومرتبه ده گنه انسان، اوزين اوزى طئارغه-وتله سه آنى كونددرگه-
 ياخود آزدررغه كچى ييتكانين ده بلدر. ما بعدى اولور.

اوننچى سائده وافع	خطا	صواب
۲۹۰ بيتك ۷نچى سطرده عن المنكر	وينهون عن المنكر	
۳۱۹ » ۱۷نچى سطرده	فيلة لضر	فضيلة ل

اعلانات

قزانده ۱۹۰۷ سنه ديكابر ۱۰ نده چقا باشلاغان

سياسي، ادبي، تجاري اخبار غزيتة سینه آبونه دفتري آچقدیر.

«اخبار» غزيتة سینی سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، ادبی و دینی مسئله لرده برنجی در جهده اولان اهل قلمنك اثر لری ايله تزیین ایدله چکدر. غزيتة حاضرده هفته ده ۳ دفعه چیقادیر.

بهاسی: یلغه ۵ صوم، ۶ آيغه ۲ صوم ۵۰ تین، ۳ آيغه ۱ صوم ۳۰ تین، ۱ آيغه ۴۵ تیندر. ۱۹۰۸ سنه گه بر یلغه یا ۶ آيغه آفچه توله گان کشیلر گه دیکابرده غزيتة بوش یباریلور.

اداره خانه سی قزانده «بلغار» ۶-۷ نچی نومر لرده.

محرر و ناشری حارث فیض اللین.

Казань. №№ „Болгарь“ ред. газ. „Эхбарь“

برهان ترقی غزيتة سینه

آبونه دفتري آچلدی

آسترخانده شمديك هفته ده بر، ترسلكه هفته ده دورت مرتبه نشر ایدیلور.

ادبی، سیاسی و هم تجاری تر كچه مسلمان غزيتة سیدر.

سنه لك آبونه بدلی اوچ روبله، آلتی آیلای یکی روبله.

ناشر و محرری: شیروانی مصطفى لطفی اسمعیلوف.

Адресъ: Астрахань Редакция Газеты „Бургани - Тараки“

«دين و معيشت» ژورنالی ۱۹۰۸ نچی سنه دن باشلاب «ایزگو کيچه» لردن

بشقه یالغزی چقاچقدیر. «ایزگو کيچه لر» نك وعد ایدلماشلی تمام ویرله چکدر. ژورنالوز اولده گی کبی هفته ده بر مرتبه چغوب دین و ملت مزه فائده لی نرسه لر یازیللاچقدیر. توتدیغی مسلک نك ثابت اولوب حق یول اوزره دوام ایدله چکدر.

۱۹۰۸ نچی سنه ایچون آبونه دفتري آچلدی.

بهاسی:	بر یلغه	۶ آيغه	۳ آيغه	بر آيغه
شور اچینه	۳ صوم	۱ صوم ۵۰ تین	۱ صوم	—
چیت شهر لر گه	۴ صوم	۲ صوم	۱ صوم ۲۰ تین	—
چیت مملکت لر گه	۶ صوم	۳ صوم	۲ صوم	۱ صوم

شهر ایچی شاکردلره یلنه ۲ صوم ۵۰ تین. چیت شهر شاکردلره یلنه ۳ صوم.

Адресъ: Оренбургъ, редакция журнала

„Динъ ва Мағишеть“ телефонъ № 289.